

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.151/2010/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2010. július 1. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt bűnügyben a II. rendű terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Mátészalkai Városi Bíróság 1.B.393/2006/36. számú és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 2.Bf.868/2008/7. számú ítéletét aII. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja.

a II. rendű terheltet az ellene társtettesként elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntette miatt emelt vád alól felmenti.

A terhére fennmaradó társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt 300 (háromszáz) napi tétel pénzbüntetésre ítéli. Az egy napi tétel összegét 300 (háromszáz) forintban határozza meg.

Az így kiszabott 90.000 (kilencvenezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén napi tételenként egy napi szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

A terhelt pártfogó felügyeletének elrendelését mellőzi.

Egyebekben a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatokat hatályukban fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Mátészalkai Városi Bíróság a 2008. szeptember 15. napján kihirdetett 1.B.393/2006/36. számú ítéletében az I. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §, Btk. 20. § (2) bekezdés) és társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntetében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont, 20. §) állapította meg, és ezért őt halmazati büntetésül 500 napi tétel, napi tételenként 130 forint, összességében 65.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A II. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §, Btk. 20. § (2) bekezdés) és társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntetében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont, Btk. 20. §) állapította meg és ezért őt halmazati büntetésül 1 évi - végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte és elrendelte a pártfogó felügyeletét.

A III. rendű terhelt bűnösségét bűnsegédként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §, Btk. 20. § (2) bekezdés) állapította meg és ezért őt 200 napi tétel, napi tételenként 160 forint, összességében 32.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

A városi bíróság ítéletében rögzített tényállás szerint: az I. rendű terhelt lízingszerződést kötött a sértettel a egy Citroën típusú személygépkocsi megvásárlása céljából.

A lízingszerződés alapján az I. rendű terheltnek a 3.654.167 forint lízingdíjat 120 hónap alatt, havonta 43.184 forintos lízingdíjakkal kellett volna visszafizetni akként, hogy a lízingszerződés tárgyát képező személygépkocsi tulajdonosa továbbra is a sértett maradt, míg az I. rendű terhelt, mint üzembentartó lett bejegyezve.

Az I. rendű terhelt azonban a szerződés tárgyát képező személygépkocsit nem saját részre, hanem a II. rendű terhelt felkérésére vásárolta, ugyanis a II. rendű terheltnek volt szüksége a személygépkocsira, ugyanakkor a II. rendű terhelt un. BAR listán volt, ezért felkérte az I. rendű terheltet - 30.000 forint fejében - az ügylet lebonyolítására.

A II. rendű terhelt szállította az I. rendű terheltet a személygépkocsi megvásárlásakor, a lízingszerződés előkészítésénél és aláírásánál is jelen volt.

Az I. rendű, valamint a II. rendű terheltek a finanszírozási kérelemre hamis adatokat diktáltak be I. rendű terhelt munkahelyére vonatkozóan, hiszen az I. rendű terhelt nem dolgozott a megjelölt Kft-nél bérelszámolóként, munkahelye nem volt a hitelfelvétel

időpontjában, illetőleg rendszeres jövedelemmel nem rendelkezett, rendkívül rossz anyagi körülmények között élt.

Az I. rendű, valamint a II. rendű terheltek a hiteliratokhoz csatoltak egy hamis munkáltatói igazolást, melyet a III. rendű terhelte állított ki az I. rendű terhelte felkérésére.

Az I. rendű terhelte a munkáltatói igazolás vonatkozásában azt mondta a III. rendű terhelteknek, hogy azért van szüksége arra, mert egy tv-t és egy mosógépet akar vásárolni.

A lízingszerződés tárgyát képező személygépkocsit II. rendű terhelte és családja használta, a lízingdíjakat II. rendű terhelte befizette, azonban a sértett a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondta, és a személygépkocsit a II. rendű terheltektől visszaszámaztatta, mivel tudomására jutott, hogy a szerződés megkötésekor valótlan adatokkal megtévesztették őket.

Az I. és a II. rendű terheltek által a sértettnek bűncselekménnyel okozott kár összege 3.654.167 forint, mely kárból a gépkocsi visszaszámaztatásával 2.510.000 forint jár megtérült, míg nem térült meg 1.144.167 forint kár.

A városi bíróság ítélete az I. rendű és a III. rendű terheltek tekintetében a kihirdetés napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2009. május 15. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott 2.Bf.868/2008/7. számú végzésével a városi bíróság ítéletét a II. rendű terhelte tekintetében helybenhagyta azzal, hogy a vagyon elleni bűncselekmény helyes megnevezése társtettesként elkövetett csalás büntette (Btk. 318. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont), a társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének megnevezéséből pedig a Btk. 20. § (2) bekezdésére utalást mellőzte.

A megyei bíróság másodfokú végzésében a városi bíróság ítélete tényállásának történeti részét a következők szerint helyesbítette, illetve egészítette ki:

- A lízingszerződés értelmében I. rendű vádlottnak a tőketartozása volt 3.654.167 forint. Az összlízingdíj 5.982,08 forint lett volna, amelyből az első 800.000 forintos részlet 2006. február 6. napján, a vételár-kedvezmény beszámításával került kiegyenlítésre.
- A hamis munkáltatói igazolás szerint I. rendű vádlott bérelszámolóként dolgozott a megjelölt Kft-nél, havi nettó munkabére 136.500 forint.
-

•

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt a védője útján nyújtott be felülvizsgálati indítványt.

A védő az indítványban a jogerős határozat akkénti megváltoztatását kérte, hogy a terhelt csalás vádja alóli felmentése mellett a fennmaradó magánokirat-hamisítás vétsége miatt pénzbüntetés kerüljön kiszabásra. A csalás tekintetében a védő kifejtette, hogy a kölcsön megtérülése szempontjából jelentőséggel nem bíró körülményre vonatkozó tévedésbe ejtés nem ad alapot az elkövető csalási szándékára következtetés levonására, ennek hiányában pedig a bűnösség megállapítása e körben anyagi jogszabályt sért.

A Legfőbb Ügyészség BF.812/2010. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben helyes indokai ellenére sem tartotta alaposnak. A legfőbb ügyészi indítvány szerint a Legfelsőbb Bíróság 3/2009.BJE számú jogegységi határozata nyomán a városi bíróság által megjelölt eseti döntésben kifejtett jogi állásfoglalás időközben meghaladóttá vált, azonban a lízingelt gépkocsinak a másodrendű terhelt részére történő jogellenes átadásával a Btk. 317. § (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette valósult meg, amit a II. rendű terhelt felbujtóként követett el. A csalás és a sikkasztás büntetési tétele megegyező, így törvénysértő büntetés kiszabására nem került sor, ezért a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontjában meghatározott felülvizsgálati okok nem állapíthatók meg. Erre tekintettel a jogerős határozat hatályában fenntartására tett indítványt.

III. A Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén a védő a 3/2009. számú büntető jogegységi határozatban foglaltakra is utalva, a terhelti cselekmény csaláskénti értékelésével kapcsolatban írásban kifejtett álláspontját fenntartotta.

A legfőbb ügyészségi átiratban foglaltakkal kapcsolatban nem értett egyet a tényállásban rögzített cselekmény sikkasztásként értékelésével. Álláspontja szerint ennek akadályát képezte egyrészt a vádhoz kötöttség elve, másrészt pedig a jogerős határozatban rögzített tényállás, mivel az ügyben benyújtott vádirat és fenntartott ügyészi vád, de ugyanígy az ítéleti tényállás sem tartalmaz olyan teljes körű tényleírást, amely a sikkasztás bűncselekménye megállapításához szükséges lenne. Kiemelte, hogy eltulajdonításként értékelhető tevékenységről szó sincs, a sajátjakénti rendelkezéshez pedig elengedhetetlen bizonyos véglegesség - az ideiglenes átengedés e bűncselekményt nem valósítja meg.

A Legfőbb Ügyészség nyilvános ülésen részt vett képviselője az átiratukban kifejtetteket módosítás nélkül fenntartotta.

III. A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a Be. 423. §-ában foglaltak értelmében az abban rögzített tényállás alapul vételével, a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és az indítványban meghatározott ok alapján, valamint a hivatalból vizsgálandó eljárási szabálysértések szempontjából vizsgálta felül.

Felülvizsgálata során a Legfelsőbb Bíróság a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alá eső eljárási szabálysértést nem észlelt.

Annak Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálata során, hogy a csalás bűncselekménye tekintetében a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került-e sor, nélkülözhetetlen elem volt az e körbeni bírói gyakorlat alakulásának vizsgálata.

A felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozat jogi indokolásában ugyanis meghatározó súllyal hivatkozik a BH.2006.243. szám alatt közzétett eseti döntésben kifejtettekre az eljárás bíróság, ugyanakkor az ügy felderítését is ezt megalapozóan tartotta szükségesnek és a tényállásban is az e körben megalapozó tényeket rögzítette.

A hivatkozott eseti döntésben foglaltak lényege szerint a fizetőképés és hitelt visszafizetni szándékozó terhelt a hitel felvételével csalást követ el, ha a hitelhez csak olyan külön feltételek fennállása esetén juthatna, amelynek meglétét illetően a hitelezőt - hamis vagyoni fedezetet felajánlva - megtévesztette. A jelen ügyben I. és II. rendű terheltek a ténylegesen a lízingelt gépkocsit használó és a lízingdíjat fizető személyében, továbbá az I. rendű terhelt fizetőképessége tekintetében a lízingbeadót megtévesztették, mindez az eljárás bíróságok álláspontja szerint a csalás megállapítását megalapozta. Az elsőfokú bíróság ítélete 16. oldalán kifejezetten rögzítette, hogy a II. rendű terhelt tekintetében fizetőképességének vizsgálatára ezért nem is volt szükség és az eljárás bíróságok nem tulajdonítottak jogi jelentőséget az ítélet tényállásában rögzített annak a ténynek sem, hogy a II. rendű terhelt a lízingszerződés felmondásáig (2006. május 11.) két alkalommal esedékessé vált lízingdíjat megfizette.

A jelen ügyben született határozat jogerőre emelkedését követően hozta meg a Legfelsőbb Bíróság 3/2009. számú büntető jogegységi

határozatát, melyben - egyebek mellett a BH.2006.243. szám alatt közzétett eseti döntés alapjául szolgáló ügy kapcsán - rögzítette, hogy nem állapítható meg a csalás (Btk. 318. §) bűncselekményében a bűnössége annak a terheltnek, akinek a kölcsön felvételekor szándékában áll a kölcsön visszafizetése és ennek a reális lehetősége is adott, de a hitel megszerzése érdekében a piaci alapú kölcsön folyósításának feltételei tekintetében a hitelintézetet tévedésbe ejti és a pénzügyi intézmény e megtévesztése folytán folyósítja részére az igényelt kölcsönt. Az ilyen cselekmény a Btk. 297/A. §-ában foglalt feltételek (úgy, mint gazdasági tevékenység gyakorlásához folyósítandó hitel nyújtása érdekében valótlan tartalmú okirat felhasználása) esetén hitelezési csalás bűntettének minősülhet. A hitelintézet megtévesztésével megszerzett pénzkölcsön rendszeres törlesztése, illetve visszafizetése általában a visszafizetési szándék komolyságára és a károkozási szándék hiányára utal.

A Legfelsőbb Bíróság a jogegységi határozatban foglaltakra határozata meghozatalakor figyelemmel volt. A jogegységi határozat meghozatala ugyanis értelemszerűen nem a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabály megváltozását, hanem a változatlan jogszabály immár mindenkire kötelező értelmezését jelenti, ebből fakadóan a jelen felülvizsgálati eljárásban is irányadó.

Miként arra a felülvizsgálati indítvány és a Legfőbb Ügyészség átirata is egybehangzóan rámutatott, a II. rendű terheltnek a tényállásban rögzített tevékenysége a csalás bűncselekményének megállapítását ennek tükrében nem alapozza meg. A jogegységi határozatban kifejtetteket szem előtt tartva az I. rendű terhelt tekintetében benyújtott valótlan tartalmú keresetigazolás önmagában, illetve a tartalmilag szerződni kívánó személy tekintetében történő megtévesztés mellett sem alapozza meg a csalási károkozási szándék megállapítását, a terhelteknek ez akkor lenne felróható, ha a szerződés megkötésekor tényleges teljesítési szándékuk nem lett volna. Erre vonatkozó ténymegállapítást, vagy következtetés alapjául szolgáló tényrögzítést a jogerős határozat tényállása nem tartalmaz - egyébként az eljáró bíróság jogi álláspontjából következően, hiszen maga is rögzítette, hogy a II. rendű terhelt tekintetében fizetőképessége vizsgálatára nem is volt szükség a csalás bűncselekményének megállapításához. (Egyebekben pedig az esedékes lízingdíjnak a lízingszerződés felmondását megelőző teljes körű teljesítése a jogegységi határozatban rögzítettek szerint a visszafizetési szándék komolyságára és a károkozási szándék hiányára utal.)

A kifejtett jogértelmezés mellett a II. rendű terhelt bűnössége megállapítására a társtettesként elkövetett csalás bűntettében -

károkozási szándék hiányában - a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor.

A Legfelsőbb Bíróság nem értett egyet azzal a legfőbb ügyészégi állásponttal, hogy ez az anyagi jogi jogszabálysértés felülvizsgálati okot nem valósít meg, mivel a tényállásban rögzített cselekmény azonos büntetési tétellel fenyegetett sikkasztás büntette megállapítására alkalmas, a minősítési hibához ekként törvénysértő büntetés kiszabása nem társul.

A Btk. 317. § (1) bekezdésében és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette megállapítása alapjaként a Legfőbb Ügyészség kizárólag arra hivatkozott, hogy: "...a lízingelt gépkocsinak a II. rendű terhelt részére történő jogellenes átadásával a Btk. 317. §-ának (1) bekezdésében meghatározott és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás büntette valósult meg, amit a II. rendű terhelt felbujtóként követett el." Megállapítható azonban, hogy sem az ügyben benyújtott ügyészi vád, sem pedig a jogerős határozatban rögzített tényállás nem tartalmaz olyan teljes körű eseménysort, amely megalapozná a sikkasztás bűncselekménye valamennyi tényállási eleme megvalósulásának megállapítását. A részletesebb ügyészi okfejtés hiányában pusztán véleményezhető konstrukció feltételezné a lízingszerződésben foglalt feltételek részletezését, ezek megsértésének mibenlétét és a kapcsolódó terhelti pszichikai viszony meghatározásához alapul szolgáló tényeket.

A kifejtettek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal érintett a II. rendű terhelt tekintetében a csalás büntetében bűnössége megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, ezért a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott felülvizsgálati ok megvalósult. A Legfelsőbb Bíróság ezért a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a Be. 427. § (1) bekezdése értelmében megváltoztatta, és maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot. A terheltet az ellene a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a) pontja szerint minősülő társtettesként elkövetett jelentős kárt okozó csalás büntette miatt emelt vád alól felmentette.

A bűnösség körének jelentős szűkülése folytán a II. rendű terhelt terhén fennmaradó társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége miatt a jogerős határozatban kiszabott büntetés is törvénysértővé vált. A büntetés immár egyetlen büntetésként kiszabott, így nem halmazati büntetés, és az eset összes körülménye, az elkövetett cselekmény tárgyi súlya és az elkövető személye, a jogerős határozatban megjelöltekből a fennmaradó cselekményhez kapcsolható bűnösségi körülmények a magánokirat-hamisítás bűncselekményére előírt vagylagos büntetési nemek közül a

szabadságvesztés alkalmazását nem indokolják. A Legfelsőbb Bíróság ezért a terhelttel szemben a Btk. 51. § (1) és (2) bekezdése szerint megfelelő napi tételszámú és napi tétel összegű pénzbüntetést alkalmazott, melynek meg nem fizetés esetén szabadságvesztésre átváltoztatásáról a Btk. 52. §-a alapján rendelkezett.

A pénz-főbüntetés alkalmazására figyelemmel a pártfogó felügyelet Btk. 82. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott alkalmazási előfeltétele megszűnt, ezért a Legfelsőbb Bíróság ezen intézkedést mellőzte.

A felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozat a II. rendű terheltre vonatkozó egyéb rendelkezéseit a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki. A Be. 418. § (3) bekezdése alapján minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

Budapest, 2010. július 1.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k.
előadó bíró, Dr. Molnár Gábor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
Kné